

KUINKA KAUKO KATOSI

Mia Myllymäki

Koskematon lumihanki. Ei edes eläinten jälkiä. Lumia ei selvästikään ole luotu koko talvena. Hangeget yltävät polveen, ovat sentään vähän suven jäljiltä painuneet. Kevään tullen piha uisi. Ei routa niin äkkiä läpi päästä. Lumet pitää ehdottomasti kolata tai maa menee velliksi. On niillä otsaa! Vuokran kyllä maksavat, mutta eivät edes puolikasta tikkua pistä ristiin, että talo pysyisi kunnossa. Jääpuikkojakaan ei ole voitu ottaa alas. Putoavat vielä jonkun niskaan ja tulee ruumiita. Kauko päättää olla säästelemättä sanojaan, kunhan pääsee vuokralaisten kanssa juttusille.

Lumen keskellä uinuva talo on nähnyt molemmat maailmansodat ja kestänyt kovat ajat. Mutta siitä pidettiin huolta. Toista on selvästi nyt. Aiheesta lähetti kaupungin virkamies Kaukon tutkimaan, mitä oikein on menossa. Vaikka omistusside katkesi pari vuosikymmentä taaksepäin, tunneside on yhä vahva, eikä Kaukolla oikeastaan ole muutakaan tekemistä.

Lumivalli kurkottelee räystäiden yli. Miten tuo töhnä on katolle noin jäänytkin? Ovat kummallisiksi menneet Suomen talvet. Toivottavasti katto pitää. Ikkunat näyttävät kylmiltä ja tyhjiltä. Onkohan talossa lämmityskään päällä? Vesivahinko se on varmasti, jos ei ole lämmitystä. Vanhan talon putket paukkuvat vähemmästäkin, olkoon uusia eli ei. Eivät ole vanhaa uudeksi tehneet, ne työmiehet. Talo vasta remontoitiin yli asti. No, on siitä likemmäksi kymmenen vuotta.

Remontoivat muka! Kovalla käytöllä on talo ollut, jos muka pinnatkin sisällä laittoivat. Kauko oli käynyt edellisenä kesänä salaa tarkastamassa paikat. Talossa oli ollut jokin tapahtuma. Englantia olivat vääntäneet terassilla ja joku kirjakin oli julkaistu. Kauko oli taivastellut kulunutta lattiatapintaa ja pölyisiä tapetteja, verhottomat ikkunat olivat masentaneet häntä ja kalusteettomien tilojen kaiut olivat kuulostaneet hänen korvissaan tuomion kellojen kajahduksilta.

Kummallista porukkaa, ne kirjailijat. Kauko muistaa lapsuudestaan Tapaninpäivän, kun niitä oli käynyt kotona lausumassa runoja. Olivat pukeutuneet kummasti, puhuneet kummasti, ja niiden paksusankaiset silmälasit olivat porautuneet vuosikausiksi Kaukon mieleen. Isä oli tarjonnut niille mokkaa ja kaakkua. Ne olivat istuneet ulkovaatteet päällä köökin pöydässä. Kuinka kankeaa ja luonnotonta keskustelu olikaan ollut.

Kauko huokaa lapsuusmuiston mielestään. Ei kai tässä auta muu kuin käydä varmuuden varalta koputtamassa ovelle. Hän empii hetken koskemattoman lumen edessä, reipastuu ja astuu hankeen. Kengät hulmahtavat täyteen lunta. Jalan lämmöstä lumi sulaa, muuttuu vedeksi ja kastelee sukan. Kosteus nousee vähitellen kylmänä virtaamana kantapäistä vartta pitkin. Kauko kiroaa mie-

lessään, melkein ääneenkin. Portaille päästessään hän tömistelee jalkojaan. Hän huomaa lumivaip-
paan kietoutuneen porrasharjan ja kahmaisee sen käsiinsä.

Putsattuaan lumet portailta ja kengistään Kauko suoristaa selkensä ja koputtaa oveen. Hänen
mittansa on nyt täynnä. Kengät märkinä ja nenä ja posket pakkasesta kipunoivina hän on sangen
tympääntynyt. Ne asiat saa korjattua lämmöllä ja kuivilla vaatekappaleilla, mutta hän ei enää katso
päivääkään arvokkaan talon huonoa ylläpitoa.

Ei kuulu pihaustakaan, ei äänen ääntä. Kauko koputtaa varmuuden vuoksi vielä uudelleen. Jos
kohta ei joku avaa, hän ottaa kyllä avaimen taskustaan ja menee sisälle omin luvin. Täytyy ainakin
tarkistaa, että lämpö on päällä. Hän vetää hanskan kädestään ja kaivaa taskuaan. Juuri kun hän saa
avaimen hyppysiinsä, kuuluu ovesta raksahdus. Kahva painuu ja ovi aukeaa hitaasti viivytellen,
kuin varoen päästämistä kylmää ilmaa sisään.

Kauko kurkistaa raosta. Hänen sieraimiinsa eksyy mainio lihapadan tuoksu. Suu kostuu, ja si-
sältä hyökyvä lämpö houkuttelee häntä astumaan sisään. Kääntäessään katseensa alas hän kohtaa
pienen naisen kysyvän katseen.

”Tuota, minä... Minä tulin katsomaan, että onkohan täällä kaikki kunnossa, kun ei tuota pihaa
ole kolattu, ja näytti muutenkin tämä talo vähän... hylätyltä.” Hän takeltelee sanoissaan ja huomaa
naisen otsaryppyjen kiristyvän. Tällä on paksu punainen villamekko ja pikimusta tukka. Silmät ovat
siniset ja ne tuijottavat häntä edelleen kysyvinä, vähän haastavina. Nainen kääntyy huutamaan ol-
kansa yli: ”Arto! Täällä on joku mies, jolla on jotain asiaa.”

Nainen viittaa häntä astumaan sisään, ja Kauko puikahtaa ovenraosta. Vetäessään oven kiinni
perässään hän tajuaa, että kylmä ilma on jo ehtinyt levitä eteiseen. Hän haluaisi potkia kastuneet
kengät jaloistaan, mutta joutuu odottamaan Artoa. Ehkä tämä on tarpeeksi vieraanvarainen ja kutsuu
hänet peremmälle lämmittelemään. Hän kyllä sanoo pari sanaa lumenluonnista ja... Lihapadan
tuoksu on huumaava. Äkkiä Kauko tajuaa, että talo on täynnä ihmisiä. Miten se olikin onnistunut
näyttämään niin asumattomalta ulkoapäin katsottuna? Tuvan puolella on sakkia kuin Vilikkilässä
kissoja, niin kuin äitimuori olisi sanonut. Yhtäkkiä ohitse ryntää lapsi, jonka perässä juoksee toinen
lapsi. Pian niitä seuraa koira. Ja ne juoksevat ympäri yhä uudestaan metelöiden, kuten lapset teke-
vät, ennen kuin katoavat jatkamaan hippaleikkiään jonnekin toisaalle. Mikähän sillä Artolla oikein
kestää?

Pitkältä tuntuvan odottelun jälkeen tuvan puolelta tulee iso mies, joka tarjoaa Kaukolle kät-
tään ja esittelee itsensä Artoksi. Miehellä on rinnalle laskeutuva parta, kyyry niska ja paksulinssiset
silmälasit. Vihreänharmaa villapaita on parhaat päivänsä nähnyt, kuten on mies sen sisällä.

”Yksi kysymys, ennen kuin kutsun sinut tuvan puolelle: haluatko sinä käydä sisään? Mieti
tarkkaan, ennen kuin vastaat. Moni on käynyt sisään, moni on kääntynyt poisikin.”

Kauko katsoo Arton vakaviin linssien suurentamiin silmiin, joissa ei näy naurua tai muutaakaan huvitusta. Hän miettii, empii ja pyörittelee mielessään. Hän haluaa maistaa lihapataa, josta tulee sellainen tuoksu. Hän haluaa nähdä tuvanpuolen ja ihmiset, joista taustalla huriseva puheensorina on lähtöisin. Hän kuulee, että televisiossa soi viulu. Askeleet tömisyttävät lattialautoja, koiran kynnet rapisevat.

”Kyllä minä käyn sisään.” Kauko sanoo juhlallisesti ja lopullisesti kuin raskaan päätöksen tehneenä. Hän näkee eteisen ikkunasta, kuinka ulkona ilta pimenee ja lumihiutaleet putoavat hängelle täyttäen hänen askeltensa jättämät kuopat. Sitten hän kääntyy pois ikkunasta, laittaa kenkensä lämpimän patterin viereen kuivumaan ja ripustaa takkinsa naulaan.

Tuvan puolella häntä odottavat ne pahaiset kirjailijat, jotka eivät koskaan luo lunta ja tiputa jääpuikkoja räystäältä. Lapsuuden muisto palaa mieleen, kun Kauko näkee vanhemman naisen lukevan hymyillen kirjaa paksusankaiset silmälasit nenällänsä.

Kauko ohjataan pitkän pöydän ääreen istumaan, hänelle tuodaan lämmintä mehua ja kulhollinen lihapataa. Arto istuu keskelle tupaa kolmijalkaiselle jakkaralle ja alkaa kertoa tarinaa. Kaikki hiljentyvät kuuntelemaan. Television ääni vaimennetaan. Kaukon aterimien säännölliset kilahdukset lomittuvat Arton kerronnan kanssa yhtenäiseksi kappaleeksi. Se on hänen tarinansa.